Број 20. У Новом Саду, у среду 28. јануарија (10. фебруара) 1909. Година XLIV.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА у РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација »Заставе« налазе се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Је ли оптужница уперена на цео српски народ?

II.

Акуртијева оптужница индиректно оптужује и досадање оне банове и владе краљевина Хрватске Славоније и Далмације, који су лојално извршивали земаљске законе и са државничком мудрости и предусретљивости допуњавали те законе својим наредбама, а и сами називали нашу веру православном и цркву српском православном, те са црквеним властима дописивали и — ћирилицом. (Н. пр. отпис кр. зем. владе одела за богоштовје и наставу од 5. децембра 1890 бр. 12 119)

Све то чини Акуртијева оптужница, а дрском руком оспорава сва права српског народа и брише све што је српско у краљевинама Хрватској и Славонији. И само што није подвикнула: Доле са Србима и са свима њиховим правима; доле са законима, који им та права признају.

А на Маркову Тргу — ћуте. Зар зато, јер „бан не може предузети одговорност за то, како су поједини парнични списи састављени?“ То не стоји. За оне изјаве у оптужници, којима се игнорују и вређају земаљски закони, којима се вређа и раздражује цео један народ и клевета цела једна црква, за такве изјаве, ма оне биле и у оптужници државног одветника, одговорни су и бан и влада. Нека бан Раух покуша сазвати и данашњи земаљски сабор, тај ће због извесних делова оптужнице Акуртијеве њега, — бана и његову владу ставити под оптужбу.

Јер у правној земљи не сме се нико, па ни државни одветник, ни бан, ни влада, титрати и исмевати са законима и са правима, која су законима ујемчена, а као што је то учинио г. Акурти у својој оптужници, према српској православној цркви и народу.

Или само у краљевинама Хрватској и Славонији, и само за владе бана Рауха, самосталност и неодговорност државног одветника иде тако далеко, да уместо одбране и чувања закона, сме и може законе игноровати, да и законе сме и може сумничити, оптуживати и изван крепости стављати?

Зар је у краљевинама Хрватској и Славонији, и зар само за владе бана Рауха, неодговорност и самосталност државног одветника толика, да место чувања мира и реда у земљи, сме и може вређањем најсветијих осећаја верских и народних, изазивати огорчење и немир у целој једној цркви и народу с једне, а против те цркве и народа с друге стране?

Зар државни одветник, који треба да спречава изазивање на међусобну мржњу грађана и сваки чин који грози јавном миру, да сме баш он сејати и ширити ту мржњу и распиривати немире у земљи?! Зар је то задатак државног одветника? Зар је и то део његове службе и делокруга? Или је све то задатак само Акуртијеве оптужнице? И зар је у краљевинама Хрватској и Славонији државни одветник и у тим пословима над баном, над законом?.. А бан за све то неодговоран?!

Не. Знамо ми докле иде самосталност и неодговорност судачка у опште, па и државног одветника. А знамо докле иде и неодговорност банова. Ако данас сме и може државни одветник без одговорности своје и без одговорности банове писати свашта у својим оптужницама, онда је основана само једна претпоставка. А та је, да је све то у споразуму учињено. Са одобравањем и дозволом Маркова Трга, данашњега бана Рауха.

Без тога споразума, ни један државни одветник ма га и Франк хрватским млеком задојио, не би смео у оптужници написати онај „Uvod“. Не би смео написати и штампати; да су „U službu te veliko-srpske propagande uzete prije svega one institucije koje imadu najviše upliva na mase naroda grčko iztočnog, „crkva“ i njezine konfesionalne „škole.“ (стр. 15.).

Не би смео написати и штампати да је: „I grč. iztoč. crkva, kroz koju se baš i proturalo „srpstvo“ u ovim krajevima, doprinjela svoju toj akciji“ (стр. 46), — велико српске пропаганде и њезина велеиздајништва. И да су: „T zv. barjak i srbski grb kao i ćirilica pod imenom srpsko pismo širenj bezdvojbeno danas u državnoj srpskoj misli.“ (стр. 103.).

Тако што могао је написати само један Јозуа Франк и штампати такав један историјски памфлет у „Хрватском Праву“.

И кад тако ствар стоји, онда је сасвим природно, логично, па и неизбежно било, да српски народ у земљама угарске круне Акуртијеву оптужницу тумачи као што ју тумачи, да о њој мисли као што мисли, а наиме, да је та оптужница уперена на цео српски народ краљевина Хрватске и Славоније, да је том оптужницом обеђен и оклеветан цео српски народ и његова православна српска народна црква. Онда је неизбежно било, да се цео српски народ и његова црква таквом оптужницом нападнути, нађу до срца увређени у своју осведоченој верности краљу и отачбини, а повређени у правима и најсветијим осећајима својима.

А да се то све и догодило што је неизбежно било, без свију других доказа, најбоље и најречитије доказују одлуке нашег Епископата као највише црквене власти и Саборског Одбора као највише народно-црквене автономне власти.

Г. кр угарски министар председник дубоко жали, што је такво уверење овладало српским народом. Добро чини што дубоко жали.

Уман и практичан с једне, а с друге стране искрено патриотичан државник, има и разлога да жали што је један народ и једна црква дошла до тако болног уверења; народ и црква, која се увек одликовала верношћу према краљу и отачбини.

Но уман практичан, и поврх свега истинити патриота државник, не сме остати на платонском жаљењу, ма оно било и најдубље. Интерес државни тражи, да се што пре и што темељније отклони увреда и повреда оптужницом Акуртијевом нанесена српском народу и његовој цркви, да се тај народ и црква задовољи и — умири.

Пред г. министром председником и пред угарском владом биће за који дан представке са одлукама нашег Епископата и Саборског Одбора.

ПОДЛИСТАК.

Аустрија и Србија 1788.—1790.

(Прилози за познавање ондашњих и данашњих односаја)

(Мир у Кучук-Кајнарџију 1774. — Савез између Аустрије и Русије — Припрема за рат. — Буна у Ваљеву 1787 и пожар Ваљева. — Покушај преваде на Београд. — Оживање фрајкора. — Капетан Коча Анђелковић. — Његова борба на Морави и Београдању. — Пожар Раванице и Јошанице. — Даља борба — Прелом Кочин са аустријском војном управом — Банатски фрајкор — Западни фрајкор. — Мајор Михаљевић — Војне Михаљевићеве. — Пад Београда 1789. — Последња војна капетана Коче и смрт његова. — Пад Смедерева. — Фрајкор у унутрашности. — Смрт Јосифа I и последице. — Разрешење фрајкора. — Трећа Сеоба Србаља у Угарску —)

(Наставак.)

Ова морална осуда Аустрије од стране Алексе Ненадовића разумљивија је још боље, када се уочи, да је ово од 1690. четврти рат био, који се свршавао катастрофом српских народних тежња. Под патријарсима Арсенијем III. и Арсенијем IV. свршише се 2 рата сеобом у угарске земље, поновљеном владавином Турака и опустошењем земље. Пожаревачким миром 1718. сврши се рат немачком окупацијом и ширењем католицизма; овом приликом сврши се рат опет бегством Немаца натраг у Аустрију и новом окупацијом Турске. Но ово не бијаху сва зла. Било је и других, а највеће, што се из Србије течајем рата и после окончања истог исели у угарске земље најбољи и најимућнији део народа и земља опусти поново као оно после 1739.

Већ сам поступак за време рата био је провођен двојаком политиком. У првом реду хтело се изгонење Турака из Србије и освојење аустријско. Када и где то није за руком пошло, тада се ишло за тим, да се Срби наговоре да се у аустријске покрајине на Дунаву и Сави населе. Фрајкор је имао за задаћу, да народ побуни на оружје а оне који се не би хтели дићи, у суседне аустријске земље пребаци. Положена заклетва верности и покорности тумачена је тако, да се сваки морао из земље селити, који се није хтео на оружје дићи. Тако би с ратом скопчано и војевање и селење, и једно и друго користило је немачкој власти. Ова емиграција у суседне земље, слична сеобама из прошлих времена превела је мноштво српских породица у Банат и Срем како је који крај лежао оном одакле се сеоба збивала. И ако Турци против иселења раје беху и где год је могуће било ову од сеоба одвраћаху и задржаваху, ипак им не пође за руком да раселавање осујете. Замраза услед рата била је као и пређашњих времена велика а срећа аустријске војске тако непоуздана, да они, који бијаху компромитовани, не смедоше сачекати времена, када ће Турци опет овладати и од њих зависити да ли ће опростити или не. Кад год је било за то згоде, свет се селио, што у осталом и немачкој команди бијаше право, јер је и се ба била део оних тежња с којима је Аустрија у рат загазила. Сам митрополит београдски Дионисије Поповић, пред свршетак рата наговараше народ да се сели и проповедаше јавно и у цркви благодати сеобе. За те услуге добио је епископију у Будиму па му није много стало било као Грку до тога, хоће ли стари завичај са свим опустити или не. Да су сеобе биле честе и број оних који су се селили велик, потврђују и немачки извори и ако ови ни из далека оно не казују што је у истину било.

Колика је сеоба по броју било данас је тешко установити, толико је пак известно да је број исељеника био знатан. Сеоба та није била моментална и из појединих крајева, него се шта више протегла за време целог рата и из свих нахија у једнакој мери. Како је код аустријске војске среће било тако је било и кретање народа. Кад се немачка војска повлачила за њом су ишли и емигранти. Било је случајева пак, да је војска аустријска напре-

Српски православни народ у земљама угарске круне нада се, да ће г. министар председник те представке подастрети Његову Величанству са предлогом, којем ће усљедити и превишње решење, које ће српски народ задовољити и умирити.

Леонид

Изјава Стевана Војводића.

Поред осталих сведока у „велеиздајничкој“ парници, који су изјавили, да њихови искази нису онакви, какве их преставља државни одветник, јавља нам се и г. Стеван Војводић, српски народни учитељ из Дубице. — Како се види из његове изјаве, он није рекао оно и онако како је наведено у оптужници. Него су његове речи и исказе извртнули истражни судија Кошутић и државни одветник Акурти онако, како је то њима потребовало

Изјава г. Стевана Војводића гласи:

— У оптужници државнога одветника против 53 Срба на страни 53. посл дња алинеја, где се говори о сликама краља Петра, у разним форматима, исказао сам у записнику код преслушања 8. августа 1908, да сам исту слику видео у Србији (приликом путовања 1906. год), у Босни у неким местима и код своје куће у Кобашу, а никако у Дубици.

За Душана Ервађанина сам изјавио, да нисам у њега видио пуцета са истом сликом и да нисам видио ни у његовом дућану, нити да је продавао или поклањао, јер такви знак ни у кога у Дубици нисам видио да носи.

Код другог преслушања 3 јануара 1909., кад су ме питали да ли је Душан Ервађанин продавао те иглице и дугмад одговорио сам, да их ја ни ам куповао, нити их у њега видио, нити их је он продавао. На то ми је млади судац истражитељ рекао, да то не смем аподиктички тврдити. Ја сам рекао да смем, јер тога знака ни у кога у Дубици ни ам видио.

У куће ових других окривљеника нисам залазио па нисам ни знао, јесу ли или нису имали те слике. У опште се и не сећам, да ли ме је Кошутић то и питао

На страни 54., алинеја трећа, говори се о календарима „Вардару“ и календару „Народних Новина“.

На то сам изјавио, да ми је календар „Вардар“ познат, а о календару „Народних Новина“ није ме гос. Кошутић ни питао.

Стеван Војводић с. р.,
српски народни учитељ.

Анексија Босне и Херцеговине и независна Бугарска.

Русија и турски противпредлог.

У турско-бугарском спору одвраћена је сада, услед познатог руског предлога, пажња од Турске и Бугарске, него су сви упрли погледе на Турску и Русију. Нарочито на Русију и са запетом се пажњом очекује, шта ће Русија рећи на турски противпредлог. Гласови да је Русија не незадовољна са турским противпредлогом и да ће га одбити, нагло уступају места сасвим противним гласовима. „Јени Газета“ има извештај из Петрограда како је руски министар спољних послова Извољски саопћио турском посланику у Петрограду, Туркан паши, да ће турски противпредлог подастрети руском министарском савету и како је он спреман да и овом приликом засведочи пријатељство Русије према Турској. Ну турски се противпредлог мора проучити. Руска ће влада за дан два одговорити Турској. „Икдам“ пак доноси како се Извољски врло повољно изразио о турском противпредлогу и како је рекао, да ће руска влада по својој прилици донети повољну одлуку у тој ствари. — Будимпештански листови такође имају извештај из Петрограда, кажу из званична извора, по коме Русија радо прихваћа политичко становиште турског противпредлога. Русија је вољна, да обрачуна с Турском целу ратну отштету. Али се финансијски део турског предлога мора добро проучити и зато ће га дати стручњацима на проучавање. Русија се нада, да ће се моћи постићи и политички и финансијски споразум

Аустроугарска и Турска.

„Нова Слободна Преса“ објашњава, у чему је главна закачаљка у аустро турским преговорима. Турска тражи, да се босанско херцеговачки муслимани могу кадгод хоће селити из Босне и Херцеговине и опет враћати натраг, а да их у томе не могу задржавати ни због обвеза војничке службе Аустроугарска неће да пристане на то, јер би на тај начин сви муслимани избегли, да служе у аустроугарској војсци. Колико би можда на то још и пристала из војничких обзира, али не може никако да пристане из социјално политичких и опћих политичких разлога. — Кажу, да је Палавичини већ одлучно одбио тај турски захтев

Бојкот у Турској.

Бојкот аустријске робе у Турској једнако траје као и првих дана. Услед вести бечких листова, да је бојкот престао, неки аустријски бродови били су приспели у турска пристаништа, али су морали да отплове натраг. — Аустроугарски посланик Палавичини ради тога је поново чинио кораке код турске владе, те се ова јуче опет у министарском савету бавила тим питањем. Турска је влада одлучила, да ступи у преговоре са главним одбором за бојкот Може се унапред знати, како ће се ти преговори свршити.

Расположење у Србији

Бечки и пештански листови пишу, како је расположење у Србији опет врло ратоборно „Пештански Лојд“ доноси, како је руски посланик у Београду саветовао српској влади, да за сада не шиље свој меморандум великим силама. Руска ће влада у осталом сав свој утецај употребити, да изради отштете за Србију. Министар Миловановић је одмах сазвао министарски савет и својим друговима то саопћио. Ту је прилику употребио војни министар Живковић, да позове Србију у рат Кажу, предлагао је, да се одмах пошљу српске чете на босанску границу Српски листови пишу такође врло ратоборно.

Српске усташке чете.

„Нова Слободна Преса“ јавља, како је сада главни логор српских усташких чета у Врањи Врања је зато изабрана, што су тамо снабдевене чете за Мађедонију и тамо има оружја и бомби у толикој мери, да се могу снабдети 800 људи. Осим тога већина четника је из Мађедоније, који се налазе у Врањи. Српски конзулати у Скопљу и Приштини развили су у последње време живахан рад у Старој Србији, врбујући српске усташе. У српске усташе ступили су и многи Арнаути, који су већ прешли у Србију и тамо су раздељени по четама.

Анкета за босанско-херцеговачки устав.

Из Сарајева јављају, да је босанско-херцеговачка влада позвала у анкету за устав само своје аминаше. Међу овима су самосталци др. Лаза Димитријевић, поп Јокановић, Лаза Милић и сви они католици и муслимани који су честитали анексију. — Од независних Срба позвани су само двојица, тројица, који нису спремни у том питању. Босанска влада мимоишла је и српску и муслиманску народну организацију, и „Срп. Ријеч“ и „Мусават.“ Није позвала ниједног од српских вођа, ни Гл. Јефтановића, ни Кујунџића ни Шолу, ни Хаџи Дамјановића. По овоме се може најбоље видети, какав устав спрема влада за Босну и Херцеговину. Многи људи из народа обраћали се Јефтановићу у овој ствари и он је брзојавно сазвао око 40 угледних првака, да реше начелно о анкети, а затим да претресу многе појединости.

Политички преглед.

Тушкан против Загорца. У карловачком „Народном Гласу“ написао је заступник Грга Тушкан један чланак, у коме се најжешће оборио против заступника Загорца. Као што је познато заступник Загорац иступио је из хрватско српске коалиције и повукао са собом дра Харамбашића. Његова је намера била да повуче из коалиције што већи број чланова хрватске странке права. Али није до сад довољно радио за то и стога та његова намисао није могла успети. Касније је изјавио заступник Загорац, да он остаје и даље пријатељ хрватско српске коалиције, да не ће ништа против ње предузимати него да ће њен хрватски патриотски рад, што буде више могао, и помагати. — Хрватска странка права дозволила му је после тих изјава, да пише са својим потписом у органу страначком „Хрватској“. Међутим Загорац је радио и даље на томе, да повуче неке чланове хрватске странке права из коалиције. Он се страначким листом служио као својим рођеним органом. Писао је у њему нападаје против заступника Супила и обелодањивао приватна писма, уверења и изјаве појединих заступника у хрватско српској коалицији. — Грга Тушкан написао је у „Народном Гласу,“ да Загорцу после оваког његовог понашања, не може више бити места у хрватској странци права. Грга Тушкан каже за За-

---

довала а да се народ спремао иза леђа на сеобу и селио се, не верујући у сталност немачког напредовања. Нарочито забринуто гледаху имућнији људи и задруге у будућност, гонећи лагано своју крупну марву и стоку преко Дунава и Саве у угарске земље, онда делимично постојалу још границу петроварадинску, српско-банатску и немачко-банатску. Ово непрекидно селење бацило је чак и саме Турке у бригу. Ако се раја расели, ко ће на спахилуцима радити и одкуда радне снаге на добрима која су обделавали Срби? Зато би читава скупштина и то почетком марта 1789. сазвана у Лелићу, (садањег округа подринског) на договор, како би се овој емиграцији на пут стало. На овај сабор дођоше многи угледни кнезови: Јоко из Грабовца, Никола из Котешице, Лука и Никола Јанковић из Луковца а осим њих још близу 100 других кметова и изасланика ваљевске нахије. Изгледа да је ствар озбиљно схваћена и од Србаља и Турака у једнакој мери. На ову скупштину дођоше и угледни Турци из Ваљева и Ужице да покушају споразум и обуставе расељивања пошто је пре тога слична српско-турска скупштина сазвана била и у Ужици о којој пак ништа више не знамо, до ли то, да су Турци раји обећавали опрост од харача и раздавали потврде о уплати овог ако се умире и Немцима леђа окрену. Из Ваљева дођоше Хаџи Бркић, Хасан-ага Чизмић, Селић Чојић и Махмуд Јајић, а из Ужице Осман ага. У расправи која се на овом српско-турском збору водила, заступаху Турци становиште, да Срби не знају зашто ратују и зашто се Немаца држе; да се у овом рату не ради о српском ослобођењу него, само о промени господара, макар се рат и повољно по Немце окончао, и да би за Србе боље било да се с Турцима измири. „Ма ко победио“, говораху Турци, „ми или Немци, ви нећете бити своји и слободни. Па шта се онда бијете? Гледајте ви своја посла, а оставите нами да се бијемо“. Помирљивост Турака и уверење да Турци донекле имају право, да ће од немачке победе добит бити мала а од поновног турског освојења опасност велика, одлучи за споразум с Турцима и ако је те шко веровати да је ма од које стране искрености било. Српски се живаљ и сувише био заузео за Немце и у фрајкору био заступљен мноштвом својих људи, а да је могао мислити озбиљно на споразум Али је нужда мати претварања, па зато се и они претвараху да желе с Турцима у миру живети. На збору коначно приволеше, да се на оружије не дижу, што Турци са задовољством примише Усљед тога и Дели Ахмет у Београду буде од Турака умољен да у ваљевски округ у будуће не упада. Изгледа да се овој жељи одазвао.

(Свршиће се).

горца — „да се Стјепан Загорац оваким својим писањем показао ваљаним привржеником и присташом Јозуе Франка. У Франковом друштву може му једино бити места поред Аргуса, Настића и других денунцијаната, који пуне ступце „Хрватскога Права.“ Тек у друштву поштених Хрвата оваковом Загорцу не сме више бити места.“

Даље вели Грга Тушкан, да би још многи данашњи чланови хрватско српске коалиције требали из ње да иступе и да пођу Загорчевим путем У коалицији би тада, по уверавању Тушкановом, настали срећенији односаји и не би било више ове безглавости и дармара, који данас у њој влада.

Испоставило се, да је бан Раух дочекан онако свечано у Копривници, Загорчевом изборном котару, са знањем и одобрењем Загорчевим. Загорац је из почетка побијао то, али се касније ухватио у Ступици и изјавио, да је све то истина зад се брани тиме, што је Копривници требала владина припомоћ за реалну гимназију и за још мештанске ствари и тога ради морао је и он да ради за што свечанији дочек бана Рауха. Његови изборници, уверава Загорац, одобрили су међутим све његове кораке у поличичком раду. Он је тиме зад вољан и не тиче га се, што га нападају његови другови и бивши савезници из хрватско српске коалиције.

Избор црквеног и школског одбора.

Земун 26. Јануара 1909

Земунска српска православна црква и школа добише своју законити, народном вољом изабрану управу. У недељу 25. јануара обавио се избор месног црквеног и школског одбора. Скупштина је изабрана још 1. августа 1907. а конституисала се тек 25. јануара 1909. Узрок овому биле су жалбе административном одбору, телића Глише Годића и Св. Прибићевића: Но тек рекосмо: Хвала Богу! — појавише се прсти фра Д Руварца: Створи се раздор међу горњоварошким скупштинарима. У четвртак 22. јануара одржала се конференција скупштинара, која је донела решење, да се при избору гласа за оног, који добије већину присутних чланова на конференцији пред избор. На тој конференцији Др Миливој Бабић доби 4 гласа више него његов протукандидат Митар Пешић, те према томе требало је гласати на избору за Др Миливоја Бабића Но каква би била то секта фра Димитрија, кад она не би чинила какових глупости и испада То и учинише Почеше да раде за свог Пешића, а уједно иза Др Јована Радивојевић-Вачића, но при самом избору гадно наседоше. Др. Вачић се одрече протукандидатуре Бабићу а побио је јавно и гласове, који су кружили о његовој проту-радикалној акцији. Клики Руварчевој, а можемо рећи и: Руварац — Грујићевој, сломише се крила, те су почели својим поганим кљуном да раде против Бабића, но и то им не успе. Избор је текао овако: Било је присутно 70 скупштинара. Од тих Бабић доби 45 гласова а клика за Пешића 25 дакле др. Мил Бабић би изабран за председника. Наш радикални кандидат за подпредседника био је Коста Савић Белобрк, а њихов опет Пешић Наш је добио 36 а Пешић 29. Гласало је само 65 Избор црквеног одбора обавио се са листином И при овом избору продре радикална листа са пресечни 38, а њихова 16. гласова. Гласало само 54 У црквени одбор ушли су ови челик радикали и то: Ђока Милосављевић, Јован Георгијевић, Крстка Којић, Војислав Вујчић, Драгутин Лазић, Теодор Љубиша, Илија Станковић, Павле Стефановић, Пера Ђурић, Јован Келић, Марко Марковић, Светозар Ранков, Светозар Николић, Коста Микшић, Јова Л. Марковић, Илија Мрђеновић, Влада Јованови, Дамјан Дијаматовић, Ђока Илић Енглез, Гаја Илић, Пера Јеремић, Сима Марковић, Милан Стојаковић и Душан Урошевић.

У школски одбор изабрани су опет радикали са 34 против кликиних 10. Гласало је само 44 У шк. одбор ушли су: Прота Савић, Вељко Петровић учитељ, др. В. Николић, др. А. Пуљо, Вићентије Вукотић, Глиша Поповић, Драгоје Марковић, Пера Нинковић и Каменко Папрић.

Тако једном и Земунска црквена општина дође до своје редовне законите управе.

Вести из места и са а стране.

Седница школских власти.

Епархијски школски одбор бачки сазван је у седницу у четвртак 29. јануара.

Народни Школски Савет сазвазат је за суботу 31 јануара.

Народна забава у Новоми Саду.

Одбор Срба грађана у Новом Саду приређује у петак на св. Три Јерарха 30 јан 1909 године народну забаву у великој дворани Гранд Хотел Мајера. Добровољни прилози примају се са захвалношћу. На забави ће свирати глазба ц и кр. 70 петроварадинске пуковније. Почетак тачно у 8 сати у вече Улазнице се могу добити у књижари Свет. Ф Огњановића а на дан забаве у вече на каси. Први део 1. Свира војничка глазба 70. пешачке пуковније 2. Борјановић: „Босанчице“ пева мешовити збор српског занатлијског певачког друштва „Невена“. 3. Говори Јаша Томић 4. Мокрањац „Мирјано“, уз пратњу молског тамбурашког друштва „Лира“ пева Јоца Млинко (Мимика). 5. Шала: „Фрајла Сојка, старија девојка“ комична продукција, изводи г. Коста Илић, глумац 6. Рубинштајн: „Ноћ“ пева г ђа Лепосава Јовановићка чланица српког народног позоришта уз пратњу гласовира. 7. И Бајић: „Рапсодије“ свира на гласовиру гђица Олга Теодоровићева. 8. Албини: Романса „Песма ружа“, пева г ђа Лепосава Јовановићка чланица српског народног позоришта. 9 „Смеса српских народних песама“, пева и свира молски тамбурашки збор „Лира“ под вођством Јоце Млинка (Мимике) из Мола. 10 Уметничко играње српског кола приказују Ђура Маленчић из Сирига и Васа Јелкић из Н Сада. 11. „Лепа Цвета из циганског света“, пева и игра г. Коста Илић, глумац. 12. Ст Бињички: „Чини не чини“, пева мешовити збор новосадског српског ратарског певачког друштва

Ухваћене варалице.

Јављају из Мохача да су у тамошњем поштанском звању у прошлу суботу ухватили две варалице, који су по ухапшењу тврдили да их је неки Ф Видеркер из Будимпеште натоварио да варају. На основу њихових исказа је исти ухапшен и доведен у Мохач. Варалице су ухваћене на овај начин: У суботу по подне у пола пет сати дође у поштанску штедионицу један лепо обучен човек и покаже једну поштанску штедионичку књижицу на коју је било уложено 1550 круна и замоли за исплату исте, један поштански чиновник примети, да је уложна књига фалзифицирана и покаже исто поштанском шефу који телефонира по полицију и ова дође, те почне испитивати непознатог Исти је рекао, да му је име Олах Ј. и да он није крив ако је књига лажна. За то се вели може уписати у грех једино његовом другу, који га чека на улици. Полиција одмах нађе и друга Олахова који изјави да му је име Паса Ј. и да је из Осека. и одмах га претражи и нађе код њега више сумњивих справа и писама и једно писмо у ком се храбре Олах и Паса да изврше превару и да од добивеног новца пошаљу четир стотине круна састављачу писма у стан Ф. Видеркера у Будимпешту. Један од полицаја оде у Осек у стан Пасин и ту нађе на више комада лажних петокрунаша и разне сумњиве материје за прављење новца. Уједно је телефонирано и будимпештанској полицији за Видеркера, кога престоничка полиција ухапси баш у оном тренутку кад је исти хтео подићи на лажну поштанску упутницу новаца У торби истог нађено је много грунтовних извода сведоџаба, лажних штедионичких књига и друго. На основу нађених ствари Видеркер је ухапшен и по захтевању мохачке полиције отпрађен у Мохач.

Поштарски слуга — убица

У недељу увече се у Новој Пешти одиграло грозно убијство. Истог дана у 6 сата увече нађе свет на улици пред једном кућом на мртву женску, којој је грактљан био потпуно одсечен и неки прсти на левој руци исечени. Одмах призову оближњег полицаја који извести капетанију, и на брзо дође на лице места комисија Док се ово догађало искупи се много света који убијену познаду. — Иста је Кечкеш Јолан раденица, која је становала у Новој Пешти код својих родитеља. Приспела полиција је установила да је Кечкешева убијена и одмах почну да трагају за убицом. Прво се испостави да Кечкешева већ поодавно не живи са својим законитим мужем него да је живела у неко време са Мартоном Секерешом поштарским слугом, који такође има законити жену са којом не живи. Но пре годину дана се Секереш и Кечкешева разиђу, те је иста живела код својих родитеља. Но Секереш је био непрестано заљубљен у Кечкешеву и више је пута звао да с њиме поново отпочне живети што ова није хтела учинити. Но Секереш није попуштао него је непрестано на Кечкешеву наваљивао. То је учинио и у прошлу недељу. Но Кечкешева тада не беше код куће него у посети код својих родова, и он је почне тражити па нађе на њу и поново је почне молити. Али ова то не хтеде ни чути, но ни Секереш није хтео попустити, те истргне из џепа бријач и пресече јој грктљан. Несретна жена није могла викати за помоћ јер јој је грктљан био пресечен, те је ишла тако неко време по улици и батргала се. Многи су видели Кечкешеву где тако иде, па су мислили да је пијана те је нису ни гледали. А Секереш је неко време по извршењу недела ишао пред Кечкешевом, и кад је видео да му ова не може нашкодити, јер ћути, умакне. Несретна жена је и даље ишла тако улицом док није пала и изданула. Полиција је Секереша ухапсила, до али пориче да је Кечкешеву убио, само признаје, да је с њоме био и разговарао се и вели да се њом пријатељски растао. Сумњивог човека је полиција задржала у хапсу.

Извађене шине.

Источни експрес воз умало што није настрадао, јер су шине на 70 километара иза Београда биле извађене и то баш на оном месту где железница иде по насипу, који је висок преко 80 метара. Срећа је што је машиниста за времена приметао да нема шина, иначе би се велика несрећа могла догодити. До сад се незна које шине извадио.

Парастос.

Српска православна црквено-школска општина новосадска приредиће парастос неумрлим добротворима народним Сими и Катарини Ђорђевић сада у суботу 31. јануара (13. фебруара) о. г. у 11 сати пре подне, у капели на алмашком гробљу

Пожар у творници намештаја.

Јављају из Пакша да је творница намештаја Стевана Реша почела изнутра да горе, и пошто раденици недељом не раде то су врло касно ватру приметили Ватра је све машинерије покварила и мотор је уништила. Срећа је што се бензин за терање мотора брзо склонио те се није иначе никакве несреће десило. Врло много готовог намештаја је изгорело. Штета износи 20 хиљада круна.

Забава.

— Подофицири ц. кр. пешачке пуковније бр. 6 који дуже служе, приређују у добробтворне сврхе у четвртак, 29. јануара (11. фебруара). 1909. редутној дворници Мајерова гранд-хотела уз суделовање пуковнијске капеле петроварадинске ц. и кр. пешачке пуковније бр. 70. забавно вече са концертом и игранком

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

Нови Сад, 28. јануара 1909. године.

Пшеница прве каквоће стара 24 к 80 до 25 к 20 п
Пшеница нова 24 к 20 п до 24 к 60 п.
Пшеница средња 23 к 60 п до 23 к 80 п.
Пшеница лакша 23 к 20 п до 23 к 60 п.
Раполица нова 22 к 80 п до 23 к. — п.
Печам нови 15 к 20 п до 15 к 60 п.
Зоб нова 15 к 60 п до 16 к — п.
Кукуруз у зрну нов 13 к 20 п до 13 к 40 п.
Кукуруз у клипу нов — к — п до — к — п.
Маст 136 к - п до — к — п.
Сланина 136 к — п до — к — п.
Сланина паљена 136 к — п до — к п.
} по 100 кила

Свињи угојени тешки 88 до 92 п.
Свињи средњи . . . 86 до 90 п.
Свињи лаки . . . . 80 до 88 п.
} по кили

Теоци 84—88 по кили.
Овци пар 24—30— кр.
Јагњци 100—110 пар.

Стање воде под Новим Садом.

27. јануара било је . . . . . 0·92
28. јануара било је . . . . . 0·88

Позив на претплату.

Српска манастирска штампарија приредила је

НОВО ИЗДАЊЕ

КРАЉЕВСКОГ РЕСКРИПТА

од 10. августа 1868.

са изменом, допунама и важнијим одлукама средишњих автономних органа.

Цена је књизи у претплати К 2·50, а луђанска ће цена бити већа. Ко жели, може добити и у тврдом повезу, ако доплати још 1 круну. За финији повез плаћа се више.

Пријаве за претплату примају се до 2. (15) фебруара о. г.

Карловци, 20 јануара 1909.

Управа

српске манастирске штампарије.

11 1 3

Женидбени оглас.

Здрав, млад, врло честит занатлија, поседује 5000 круна готовога новца, радњу ће у Пешти отворити — жели се оженити кућевно одвегованом Српкињом, која такође треба да има мираза.

Администрација овог листа прима штована писма и отпремиће их дотичноме.

115 1-1

Пречасном свештенству и I. учитељима дајем 5% попуста.

14|5 96-30

Издајем земљу

под закуп, преко 50 јутара и то у парцелама.

Лицитација ће се у Крушедолу одржати на лицу места и то најдаље до 20. фебруара п. н. к.

Тоша Жикић, власник у Ср. Карловцима.

112 1-3

ТРЕБАМ

ГОСПОЂИЦУ

са знањем немачког језика

за моју женску децу од 3, 7 и 11 година.

Оне, које још говоре и мађарски — а хтеле би се примити овога места — имају првенство.

Понуде са описом и ознаком плате у путити на

Уроша Возаровића

3-3 посједника Лежимир п. Чалма (Срем).

Јавна захвала.

Приликом смрти нашег нигда непрежаљеног родитеља

ВЛАДИМИРА БАЈИЋА

указаше нам са многих страна знаке саучешћа. Пријатна нам је дужност овим топло захвалити се на утешеној пажњи свима а нарочито пречасној г. г. проти Милану Ћирићу, Вељи Миросављевићу, Ђорђу Велићу, Тоши Милићу, Никанору Чупићу, славној колегији новосадске срп. велике гимназије, судцима и чиновницима судбеног стола, адвокатима новосадским, као и ученицима срп. гимназије и трговачкој омладини који и дивним појањем олакшаше тугу за милим покојником.

У Н. Саду, фебруара 1909 г.

Ожалошћена породица.

119 1—.

МОДЕ ГАЛАНТЕРИЈСКА И ГОТОВИХ ОБУЋА РАДЊА

Л. ЖИВКОВИЋА

У ЗЕМУНУ

треба једног млађег помоћника који је изучио галантеријску радњу.

У истој има упражњено место и за једног практиканта.

Ступање одмах односно према споразуму.

118 1—3

Др. ЖИВКО КОСТИЋ

адвокат и кр. јавни бележник У КАРЛОВЦИМА

отворио је

своју канцеларију.

105 3-3

ВАЖНО

за оне,

КОЈИ БОЛУЈУ ОД СТОМАКА

Немоне апетита, бол у стомаку, муку, главобољу услед арђавог варења, сметње при варењу, колику, несаницу, малокрвност, бледоћу и т. д. одстрањују прослављене праве

Брадијеве капљице за стомак.

Много хиљада захвалница и признања.

Цена једној бочици заједно са упутством 50 потура. Већа боца 1 кр. 40 пот. Добија се у апотекама.

Главно стовариште: C. BRADY Apotheke zum »König von Ungarn« in Wien **Fleischmarkt 1. — Depot 269.**

110 1-10

Нека се траже и одаде бесплатно приложене „специјалне брошуре". Кад се новац у напред пошаље за 5 кр. добија се 6 малих бочица, а за 4 кр. 50 п. три велике бочице са плаћеном поштарином.

Треба се чувати од фалзификата. Праве Брадијеве капљице за стомак морају имати горњу заштитну марку и потпис.

Бр. 2944. — Адм. 1909.

Натечај.

Општинство сл. кр. вароши Ујвидека, желећи на шест година под закуп издати неких **650 катастралних јутара варошке земље у великом риту**, са које земље је, по плану надлежног културмерничког звања, испуштена вода, држаће у ту сврху 25. фебруара 1909. године, у 4 сахата по подне, у малој дворани варошког магистрата натечај затворених понуда (оферата).

Важни услови закупа ови су:

1. Закупник је дужан закупљено земљиште у првој половини закупнога времена преорати, од трске, шевара и свакојаког корова очистити и по свршетку закупа предати га у стању подесном за орање.

Ако закупник у истакнутом року овој дужности било у целини, било делимице не удовољи, тиме прекршава уговор, што опет за собом повлачи уклањање са закупа.

У томе случају има права варош, да на трошак закупника прокрчи земљиште, како је то у овој тачци описано.

За покриће тих трошкова може се употребити цела свота ниже одређене кауције а закупник је дужан накрмити и оне трошкове, који прелазе кауцију.

2. Општинство вароши обвезује се, да држи у добром стању јендеке на закупном земљишту, којима се вода испушта, да их сваке године да чистити, да воду, која тече каналима до шмрка на Јосимфоку, о свом трошку да извући на шмрк, да брао да оправити шмрк, ако се што на њему поквари.

Обвезује се даље варош, да, за испуштање воде потребне споредне канале, мостове и прелазе подигне о своме трошку, али највише до свote од 10 000 круна

3 Закупник је дужан кад му се понуда прими положити 30.000 круна кауције, која му се враћа кад се земљиште прокрчи, као што је у 1. тачци описано

Нацрт уговора, који садржи детаљне услове закупа, може се за време званичних часова прегледати у варошком економском звању а интересантима се и у препису издаје.

Позивају се сви они, који желе споменуту ритску земљу под закуп узети, да прво положе у благајну варошку у име вадиума (пишманлука) 5000 круна. било у готовом новцу, било у, за то подесним, вредносним папирима, па онда са квитом или поштанским рецеписом о томе снабдевене затворене понуде поднесу варошком градском начелнику најкасније до 25. фебруара 1909 године, 11 сати пре подне.

Нудиоци су дужни, у својим понудама (офертима), бројевима и речима истакнути годишњу закупну своту, коју нуде по јутру.

У понудама се мора изрично истаћи, да нудилац познаје нацрт закупнога уговора, споменутога у овој објави и да услове истога признаје за себе обавезнима.

Само правилно истављено и потписане оне понуде ће се узети у обзир, које се непосредно или поштом поднесу у запечаћеној куверти са овим натписом: Градском Начеонику сл. кр. вароши Ујвидека, у Ујвидеку. — Понуда у ствари закупа земљишта у великом риту на натечајну објаву бр. 2944. — адм. 1909.

Приликом натечаја могу бити присутни нудиоци или њихови легитимирани заступници.

Нудиоци остају са својим понудама у обвези, док не постане правомоћан закључак, који ће се у скупштини муниципалнога одбора марта месеца у тој ствари донети.

Општинство вароши задржава себи право, да може слободно бирати између приспелих понуда, без обзира на понуђену закупну своту.

Из седнице магистрата сл. кр вароши Ујвидека, држане 4. фебруара 1909. године.

Dr Demetrovics Vladimir,

90 3-3 градски начелник

Највећа помодна трговина за господу и госпође

Нови Сад Чавић и Поповић Нови Сад

препоручују

Костима Раглан јакни, блуза сукања и пишких огртача Наведене ствари најтачније по мери набављамо.

Француских мидера, гиртлова, шлајера, венаца и најмодернијих накита за женске тоалете

Енглеских женских и мушких рукавица, краватни, шешира и сваковрсних путничких кофера.

Швајцарског штикераја, веза и све најфиније ствари у женској и мушкој моди,

645 38-50

За невесте богат избор белога рубља од најнише до најскупље цене.

Послуга врло тачна. Цене умерене.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.